

VÄLFÄRDSOMRÅDENAS STÖDTJÄNSTER – frågor och svar (9/2021)

Servicen kan organiseras och produceras på många olika sätt. Organiseringssättet har inverkan på de olika enheternas möjligheter att samarbeta. Dessutom påverkar organiseringssättet hur verksamheter kan anordnas och utvecklas inom organisationen, såsom också upphandlingen av tjänster genom konkurrensutsättande.

1. Kan välfärdsområdet producera stödtjänster själv?

Ja. Välfärdsområdet kan producera sina stödtjänster som egen verksamhet, varvid arbetstagarna är välfärdsområdets egna anställda. Produktionen av stödtjänster som en del av övriga tjänster främjar kontrollen över funktionshelheten och smidig utveckling. Tjänster som produceras som egen verksamhet går enklast att kontrollera också i beslutsfattandet. Välfärdsområdets högsta beslutandemakt utövas av områdesfullmäktige, vars ledamöter väljs i allmänna val.

4. Måste välfärdsområdet bolagisera sina stödtjänster?

Inte alltid. Lagen förpliktar att bolagisera tjänsterna ifall man agerar på marknaden i en konkurrenssituation. Bolagiseringen ska bedömas också då man vill sälja vidare den offentliga sektorns tjänster. Å andra sidan begränsar lagen försäljning av de stödtjänster som välfärdsområdet producerar till dotterbolag och förutsätter bolagisering av vissa stödtjänster. Bolagisering av stödtjänsterna ska bedömas i situationer då välfärdsområdets dottersammanslutning (bolag eller sammanslutning) behöver tvätter- eller kosthållstjänster eller diagnostiska stödtjänster, såsom laboratorie- eller röntgentjänster.

2. Kan välfärdsområdena samarbeta i fråga om produktionen av stödtjänster?

Ja. Välfärdsområdena kan samarbeta i fråga om produktionen av stödtjänster. En välfärdssammanslutning kan fungera som samarbetsstruktur. Välfärdssammanslutningens högsta beslutandemakt utövas av sammanslutningens fullmäktige eller stämma. I välfärdsområdets förvaltningsstadga fastställs styrningen av välfärdssammanslutningarna, som välfärdsområdet genomför. Samarbetet mellan välfärdsområdena främjar bland annat verksamhetens kvalitet och funktionernas ekonomiska effektivitet.

5. Kan välfärdsområdet upphandla stödtjänster av den privata sektorn?

Ja, det kan den i en situation då den offentliga sektorn upphandlar tjänster av en utomstående aktör. Upphandlingen regleras då av lagen om offentliga upphandlingar. I lagen om offentliga upphandlingar finns bestämmelser om verksamhetsprinciper.

Med utlagda tjänster ersätter man den offentliga sektorns egen verksamhet. Utläggning av tjänster är en tung process som medför en förpliktelse om att övervaka hur det kommande avtalet efterlevs. Utredning av avtalsbrott är betungande för den offentliga sektorns anställda. Dessutom är det svårt att bedöma utläggningens totala kostnader.

3. Kan välfärdsområdet samarbeta med kommunerna om anordnandet av stödtjänster?

Ja. Lagen förpliktar att utreda möjligheterna om samarbete kring anordnandet av stödtjänsterna. Det lönar sig för välfärdsområdena och kommunerna att utreda samarbetsmöjligheter i anknytning till stödtjänsterna också eftersom samarbetet ifråga särskilt främjar kommunernas livskraft.

Ifall man som samarbetsmodell väljer ett bolag, fungerar det i så fall separat från kommunernas och välfärdsområdets beslutandemakt och varken kommunen eller välfärdsområdet är ansvarigt för bolagets resultat eller försummelse av servicen. Som bolagsmodell lönar det sig att i så fall välja ett in-house-bolag, så att bolagets ägare inte behöver konkurrensutsätta den service man köper. Ett bolag kan inte utföra kommunens eller välfärdsområdets myndighetsuppgifter.

Kommunerna och välfärdsområdena kan inte inrätta en samkommun för genomförande av stödtjänster men kommunerna kan gemensamt bilda en sådan samkommun. Då behöver man inte konkurrensutsätta upphandlingen av tjänster.

Mer information:
Johanna Värmälä
specialsakkunnig, förvaltningsmagister
tfn 050 5927619

Keijo Karhumaa
rådgivare till ledningen, jurist
tfn 040 5257852